

Cambridge Papers

DINCOLO DE DREPTURI: MORALITATEA LIMBAJULUI DREPTURILOR

Julian Rivers

DINCOLO DE DREPTURI: MORALITATEA LIMBAJULUI DREPTURILOR

Julian Rivers

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Septembrie 1997

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2015

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
Beyond rights: the morality of rights-language
Volume 6, Number 3, September 1997.

@ Julian Rivers, 1997

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK

www.jubilee-centre.org

Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

*DINCOLO DE DREPTURI: MORALITATEA LIMBAJULUI
DREPTURILOR*

de Julian Rivers,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara
Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

cu sprijinul oferit de

Christian Political Foundation for Europe.

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de CPFE sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de CPFE, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației CPFE. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:

Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

„Creștinul este un om liber, stăpân peste toate lucrurile și supus nimănui. Creștinul este un slujitor al tuturor, pe deplin supus fiecăruia.”

Martin Luther,
Despre libertatea unui creștin, 1520

Rezumat

Lucrarea de față se referă la tendința actuală de a vorbi despre justiție în termenii drepturilor. Ea analizează materialul biblic și sugerează că în ciuda tendinței imorale a limbajului drepturilor, drepturile pot avea un rol important în identificarea anumitor aspecte legate de demnitatea umană. După ce vom face referire la Carta Drepturilor din Marea Britanie, vom încheia cu trei strategii de raportare la drepturi.

Introducere

Limbajul legat de drepturile omului a devenit endemic în societățile vestice. Nu mai este destul să spui: „să nu ucizi”; în schimb, avem drepturi la viață. Dacă animalele trebuie tratate cu compasiune și ele trebuie să aibă drepturi. De la Declarația Universală a Drepturilor Omului la Carta Drepturilor Pacienților, drepturile au devenit *lingua franca* a discursului moral modern. Creștinii nu par să se bucure de această tendință. Nu este oare egoist să insist mereu asupra drepturilor mele? Nu ne poruncește oare Cristos să renunțăm la drepturile noastre? Cum se încadrează drepturile în paradigma creștină?

O scurtă istorie a drepturilor

Conceptul de drept a apărut pentru prima oară în cultura europeană cu 800 de ani în urmă, când

juriștii medievali au combinat două concepte de legi romane, *dominium* și *ius*.² În legea romană, *Dominium* (posesiune) nu se referea la un set de drepturi asupra unui obiect, ci la relația de putere reală asupra unui obiect. Prin contrast, *ius* reprezenta justiția în abstract sau consecințele legale ce decurg dintr-un contract de proprietate: „ceea ce e drept,”³ mai degrabă decât un drept. Atunci când acești doi termeni au fost combinați, se putea spune că ai putere asupra unei anumite consecințe legale sau aspect al justiției. Bucățele de justiție au început să aparțină oamenilor ca drepturi ale lor. Un drept a fost, mai apoi, o „proprietate normativă” (H.L.A. Hart).

Drepturile au devenit parte a discursului moral și politic în general prin lucrările unor scriitori din secolul șaptesprezece. Versiunea Autorizată a Bibliei (1611) a fost tradusă chiar înainte de această perioadă, ceea ce explică parțial relativa absență a limbajului drepturilor. În timpul Iluminismului din secolul optsprezece, se poate observa o înflorire consistentă sub forma teoriei drepturilor naturale evidențiată mai ales în Carta Engleză a Drepturilor (1689), Carta Drepturilor din Virginia (1776) și Declarația Franceză a Drepturilor Omului și Cetățeanului (1789). Teoriile drepturilor au colapsat în secolul nouăsprezece sub atacul utilitarismului, revenindu-și abia după al Doilea Război Mondial sub forma mișcării internaționale pentru drepturile omului și după 1972⁴ în teoria politică generală.

Drepturi, obligații și virtuți

Drepturile ca interese sau beneficii

O minoritate de teoreticieni aflată în creștere a susținut că drepturile sunt interese fundamentale.⁵ Acest lucru face ca domeniul de aplicare a

drepturilor să fie foarte larg. Din acest motiv, copiii, animalele și chiar plantele pot avea drepturi. Astfel, au devenit posibile drepturile „de generația a treia” din cadrul dreptului internațional, precum dreptul la pace și la un mediu înconjurător curat. Dreptul penal poate deveni o chestiune de drepturi în loc să fie o chestiune legată de datorii față de societate, pentru că negreșit toți beneficiem din faptul că ne abținem să ne ucidem, să ne rănim și să ne fraudăm unii pe alții. Cu toate acestea, „teoria interesului” este invalidă pentru că interesul sau beneficiul nu sunt nici necesare, nici suficiente pentru a avea un drept. Nu sunt necesare pentru că toți avem multe drepturi care nu ne interesează deloc (de ex. dreptul de a te închina într-o moschee), deși drepturile sunt, bineînțeles, în interesul cuiva. A avea un interes nu este suficient pentru că toți suntem afectați benefic de comportamentul oamenilor în mii de feluri, fără să avem dreptul la acel comportament. Eu beneficiaz de cadourile pe care le primesc de ziua mea, fără a avea vreun drept la ele.

Drepturile ca putere legitimă asupra altora

Am văzut deja că, istoric, un drept este o parte de proprietate normativă. Aceasta pare a fi o relație între o persoană și un lucru, dar este incomparabilă cu ceea ce este o relație între oameni. Dreptul meu de proprietate implică faptul că pot sta liniștit în grădina mea, fără ca cineva să mă deranjeze. Dreptul meu contractual la salariu este un drept care implică faptul că angajatorul îmi transferă suma de bani convenită. Deci drepturile nu ar trebui privite ca interese primare, ci mai degrabă ca forme de control legitim asupra comportamentului oamenilor, iar cele două exemple date ilustrează două tipuri de drepturi: defensive sau drepturi la libertate (să-i împiedic pe alții să-mi facă ceva) și drepturi convenite sau revendicate (să-i determin pe alții să facă ceva pentru mine). Din

punctul de vedere al celeilalte persoane, drepturile mele implică obligațiile lor – obligația de a nu interfera cu dreptul meu de a mă bucura de proprietatea mea sau obligația de a-și respecta partea de contract de muncă. Corelația nu este întotdeauna unu la unu, dar orice afirmare coerentă a unui drept poate avea ca rezultat un set de obligații care îi corespund, un comportament la care se așteaptă deținătorul de drepturi de la oamenii peste care are putere legitimă.

Drepturile legale și morale sunt distincte. Un drept legal recunoaște formal un element de justiție care se aplică unei persoane și împuternicește acea persoană să dobândească dreptate prin intermediu unui sistem legal. Garantarea drepturilor legale poate să nu fie cea mai bună cale de a dobândi dreptatea; în cazul dreptului penal, de exemplu, statul caută să se asigure că răufăcătorii sunt pedepsiți, nu individul. Prin contrast, un drept moral este o putere legitimă pe care o persoană o deține asupra altei persoane datorită statutului lor de ființe umane. Pe scurt, drepturile legale sunt garantate, iar drepturile morale sunt „inerente” și este posibil să acceptăm nevoia de a avea drepturi legale, negând existența drepturilor morale.⁶

Virtuțile

Virtuțile sunt tendințe bune sau trăsături de caracter. Noul Testament are multe liste cu virtuți (Gal. 5:22 – 23), care pot fi considerate aspecte ale caracterului moral dumnezeiesc având ca model pe Domnul Isus Cristos. S-a sugerat recent că distincția dintre drepturi și virtuți se potrivește cu cea dintre obligații (sau datorii) „perfecte” și „imperfecte.”⁷ O obligație perfectă este una datorată unui anumit individ, ca de exemplu, datoria de a fi caritabil sau răbdător. Dreptatea și virtutea, dreptul și binele, se

pot distinge datorită interesului pentru două tipuri diferite de obligații.

Într-un fel, toate obligațiile sunt perfecte, în sensul că avem o datorie față de Dumnezeu să fim deplin virtuoși. Totuși, datoria mea (față de Dumnezeu și față de tine) de a-ți înapoia mașina pe care am împrumutat-o de la tine este diferită de datoria mea (doar față de Dumnezeu) să te iert atunci când îmi greșești. În cazul primei datorii, tu deții în mod legitim controlul asupra mea. Faptul însă că și tu ai datorii față de Dumnezeu în ceea ce privește modul în care tu te raportezi la faptul că eu nu ți-am înapoiat mașina (pentru că am uitat, sau nu am vrut, sau nu am putut), nu înseamnă că eu mă pot plânge dacă tu îți ceri mașina înapoi. Tu ai un drept asupra mașinii, dar nu ai dreptul să fii iertat. Este o greșală să presupui că orice situație poate fi evaluată doar în termenii unei relații între doi oameni; de fapt, noi suntem prinși într-o rețea de relații cu Dumnezeu și cu alții și aceeași acțiune poate fi legată de un drept cu privire la o relație, dar poate fi legată de o datorie sau o virtute cu privire la alții. Pot exista întrebări vicioase sau virtuozitate ale drepturilor unei persoane.

Drepturile în Biblie

Vechiul Testament

Ca și celelalte sisteme legale antice, ebraica nu conține niciun cuvânt care corespunde cu conceptul nostru de drept. Rădăcina din care provine termenul *dîn* înseamnă a acționa ca judecător, avocat sau conducător și poate să se refere la locul de judecată, la cauza acțiunii și la judecata propriu-zisă. Atunci când *dîn* înseamnă cauza acțiunii, semnificația lui se apropie foarte mult de conceptul nostru de drept. În Proverbe 31:8 regele Lemuel este sfătuit să apere *dîn* al

nenorocitului, iar profetul Ieremia critică pe poporul său pentru că nu a pledat pentru *dîn* al orfanului în așa fel încât să reușească (5:28). Deci *dîn* poate fi o pledoarie justificată, ceea ce este aproape un drept legal. Prin contrast, *tsedek* se referă la dreptate și neprihănire ca și calități abstracte și doar în Isaia 5:23 pot fi traduse plauzibil cu „drepturi.”

Acolo unde în traducerea în limba engleză se folosește limbajul drepturilor, cuvântul cel mai des folosit în ebraică este *mišpaț*. *Mișpaț* are o varietate mare de sensuri, acoperind tot ce are de-a face cu dreptatea, de la *dîn* la *tsedek*. Se poate referi la aspectele practice ale unui litigiu, la dreptatea abstractă, la lege, la o serie de decizii legale și la obiceiuri și convenții. Dicționarul limbii ebraice afirmă că se acest termen se poate referi la dreptul legal al unei persoane, dar acesta este anacronic. *Mișpaț* este legat într-adevăr de anumite categorii de persoane (de exemplu, *mișpaț* al fiicelor) și în acest caz apare întotdeauna la singular (acesta este motivul pentru care în varianta engleză de traducere Authorised Version se folosește „dreptul meu,” nu „drepturile mele”). Rareori *mișpaț* este legat de un obiect, așa cum am folosi dreptul la viață, proprietate, etc. Se pare că sunt doar trei exemple în acest sens și anume: *mișpaț* de „întâi născut” (Deuteronom 21:17), răscumpărare (Ieremia 32:7) și posesie (Ieremia 32:8). Conceptul de *mișpaț* nu este astfel considerat în termeni de drepturi specifice față de alții, ci ca porunci sau reguli divine de care beneficiază anumite categorii de persoane.

Dacă cineva acceptă teoria interesului, că a avea un drept înseamnă să beneficiezi pur și simplu de o datorie pe care o avem unii față de alții, atunci *mișpaț* poate fi tradus destul de des prin limbajul drepturilor. Dacă urmează legea lui Dumnezeu, oamenii vor avea *mișpaț*. Totuși, dacă pentru

drepturi este esențială ideea de putere legitimă asupra comportamentului altora, atunci momentele în care *mišpaț* are sensul de drept sunt foarte rare. În cazul pasajului din Ieremia pe care l-am citat, trebuie să știm limita în care răscumpărătorul era liber să aleagă să răscumpere proprietatea, iar varianta de traducere în engleză New International Version (de exemplu) este ambiguă în această privință, făcând referire la dreptul și datoria de a cumpăra (cf. Levitic 25:25 și Rut 4:4). Într-adevăr, în cazurile cele mai clare de drepturi din Vechiul Testament, nu există niciun cuvânt normativ. De exemplu, diversele drepturi de răscumpărare conținute în Levitic 25:29, 32, 48 sunt pe drept numite așa pentru că ele se referă la puterea proprietarilor originali peste cei actuali. Cu toate acestea, în ebraică proprietarul original are „răscumpărarea lui.” Pe scurt, *mišpaț*, ca și latinescul *ius*, trebuie înțeles ca „ceea ce este drept” pentru o persoană și, deși noi cu concepțiile noastre din secolul XX putem identifica diverse cazuri în care persoanele au avut ceea ce numim noi drepturi, Vechiul Testament nu împărtășește această gândire.

Noul Testament

În majoritatea cazurilor când „dreptul” este folosit în traducerile moderne ale Noului Testament, este traducerea cuvântului *exousia* (putere, autoritate).⁸ În acest context, puterea nu înseamnă forță fizică, ci puterea de a comanda legitim. În Noul Testament aceasta se referă la autoritatea deplină a lui Dumnezeu peste toată creația (Luca 12:5), autoritatea lui Cristos dăruită de Tatăl (Matei 28:18) și alte forme de autoritate „care decurg” din aceasta, precum autoritatea apostolilor și cea a conducătorilor politici (1 Corinteni 9:4 și versetele următoare; Romani 13:1). Atunci când autoritatea este legată de o acțiune

specifică sau de un obiect, este foarte asemănătoare cu un drept.

Prima epistolă a lui Pavel către corinteni este esențială pentru a înțelege *exousia* ca drepturi. Deja în capitolele 6 și 7 el dă sfaturi corintenilor cum să (nu) folosească ceea ce cred ei că sunt drepturile lor legale, drepturi de a da în judecată pe alții, de a avea de-a face cu prostituate și de a se căsători. Apoi în capitolul 8, el examinează felul în care creștinii trebuie să folosească *exousia* ca să mănânce mâncare jertfită idolilor: deși au acest drept datorită faptului că idolii nu reprezintă nimic pentru ei, ei trebuie să țină cont de cei cu conștiința slabă. Pavel continuă în capitolul 9 cu modul în care el nu a folosit *exousia* ca și apostol pentru a primi hrană și sprijin financiar. Deși avea dreptul ca aceste lucruri să-i fie date de biserica din Corint, dragostea lui plină de Duhul Sfânt pentru ei i-a dat puterea să treacă peste justețe și să renunțe la drepturile lui. Autoritatea – puterea justificată asupra altora – nu este negată, dar trebuie folosită în anumite moduri.

Creștinul poate accepta existența drepturilor, dar trebuie să meargă mai departe și să examineze felul în care ele pot fi exercitate. A trăi o viață virtuoasă, asemenea lui Cristos, implică reflectare asupra felului în care îmi folosesc cel mai bine „proprietatea normativă,” fiind conștient de faptul că îi dau socoteală lui Dumnezeu pentru felul în care o folosesc. Aceasta se aplică direct la exercitarea drepturilor legale. Cristos afirmă că urmașii Săi trebuie să fie pregătiți să renunțe la dreptul lor la viață, la integritate fizică, libertate și proprietate (Matei 16:24, 5:39, 5:41, 5:40). Deși uneori Pavel a suferit datorită faptului că a fost marginalizat, alteori el a insistat asupra drepturilor lui ca cetățean roman, pentru binele bisericii care era la început (Fapte 16:37). Mai mult, alte relații care nu se bazează pe lege pot fi privite în termeni

de drepturi și virtuți. Ca Fiu al lui Dumnezeu, Cristos are dreptul la închinare. Dar El a venit mai întâi din dragoste, fără a insista asupra dreptului Său și va veni din nou, iar atunci orice genunchi se va pleca înaintea Lui, indiferent că va vrea sau nu va vrea (Filipeni 2:6 și versetele următoare). Autoritatea morală adevărată nu vine atunci când nu ai drepturi, ci atunci când le ai, dar nu le folosești.

Moralitatea drepturilor

Indiferent cât de mult corespund unele concepte biblice cu noțiunile moderne de drepturi, multe dintre discursurile moderne despre drepturi au conotații egoiste, licențioase și antagoniste, pe scurt, sunt profund anticreștine. Drepturile poartă cu ele subiectivismul, favorizând individualismul față de colectivism, autonomia față de heteronomie și conflictul față de consens.

Individualismul

Drepturile aparțin unor persoane specifice, deci utilizarea limbajului drepturilor favorizează interesele individuale față de interesele colective. În gândirea constituțională, scopul drepturilor este să protejeze individul de guvern, care este (în cel mai bun caz) prea zelos în căutarea intereselor comune. De exemplu, există fără îndoială un interes comun pentru siguranța națională, dar urmărirea siguranței naționale poate duce la încălcarea dreptului democratic de a pune sub semnul întrebării politica guvernamentală. Pericolele apar atunci când dreptul este considerat mai important decât interesul comun sau când existența unui interes comun este negată în totalitate. Acest lucru a fost bine exemplificat de dificultățile apărute la dezbaterile despre comerțul de duminică, în care interesul individual concret (libertatea de a face comerț atunci când dorești) a

stat împotriva unui beneficiu abstract comun (o zi de liniște, fără comerț). Singura modalitate de a începe dezbaterea împotriva relaxării legii a fost prin identificarea acelor interese individuale care au fost afectate (drepturile vânzătorilor); odată ce majoritatea a acceptat că aceste drepturi aveau să fie protejate adecvat, bătălia a fost pierdută definitiv.

Creștinii ar vrea să se identifice cu diviziunea individualist-colectivistă, imaginea cea mai uzuală fiind aceea a unui trup cu multe mădulare. Noi suntem una în Cristos, dar avem diverse daruri și roluri (1 Cor. 12:12-31). Drepturile pot proteja o parte a acestei tensiuni – elementul de individualism și diversitate, dar nu pe cealaltă – elementul de comunitate.

Autonomia

A fi autonom înseamnă a stabili legi pentru tine însuși, a fi în control asupra propriei vieți. A fi heteronom înseamnă a fi supus altcuiva. Interpretările moderne ale autonomiei tind să creeze un conflict cu moralitatea datorită faptului că ele consideră autonomia ca și capacitatea dezirabilă de a-ți stabili standardele morale pe care le dorești (în concordanță cu faptul că fiecare își stabilește standardele morale pe care *el* le dorește). Astfel, s-a susținut faptul că există „dreptul la independența morală”⁹ și drepturi specifice care identifică acele domenii ale vieții în care individul este liber să decidă „ce e bine pentru el.” De exemplu, nu poate exista un drept de a ataca pe altcineva – întrucât aceasta ar interfera cu autonomia acelei persoane – ar putea exista un drept la folosirea pornografiei, căci de ce te-ai supune tu dorințelor altora (heteronomie) în intimitatea casei tale. Astfel, libertatea poate aluneca spre licențiozitate.

Este dificil să evaluezi diviziunea autonomie – heteronomie, din moment ce ideea principală în moralitatea creștină este să ne supunem voluntar și continuu lui Dumnezeu și unii altora (Efeseni 5:21). O astfel de persoană este atât autonomă, cât și heteronomă. În contextul politic și legal, ar trebui să existe drepturi pentru anumite tipuri de libertate, precum libertatea de a te închina lui Dumnezeu așa cum consideri că e mai bine, nu atât datorită faptului că este bine să alegi tu cum să te închini lui Dumnezeu, ci mai ales pentru că este rău să alegă statul în locul tău, dar din moment ce perfecțiunea morală este poruncită (Matei 5:48), în ultimă instanță nu există niciun drept la independență morală. Totuși, deși virtuțile precum dragostea, răbdarea, generozitatea sunt poruncite de Dumnezeu, există acel element de creativitate și libertate umană în felul în care noi trăim acele virtuți; în exemplul clasic, dedicarea unei mame este incompatibilă (în viața cuiva) cu dedicarea unei călugărițe. Drepturile morale pot fi înțelese ca o conservare a creativității individului de a trăi acea viață virtuoasă, fără presiunea unei comunități autoritare.

Conflictul

Caracterul contradictoriu al drepturilor provine de la faptul că drepturile s-au dezvoltat mai întâi într-un context legal și doar mai târziu au fost transferate în sfera moralității. O funcție majoră a legii este rezolvarea disputei, iar această rezolvare este realizată în lumea vestică nu prin negociere și compromis, ci prin declararea dreptății unei părți, susținând drepturile ei preexistente. Atunci când drepturile sunt transferate în sfera moralității, relațiile cu ceilalți suferă. Pentru că relațiile înfloresc atunci când oamenii dau altora nu numai ce au datoriat să le dea, ci mult mai mult de atât, prin nenumărate acțiuni de bunăvoință. Prin contrast, insistența asupra drepturilor cuiva duce la

inflexibilitate în relații; fiecare trebuie să-i dea celuilalt ce are datoria să-i dea, nici mai mult, nici mai puțin. Datorită stării de păcat a oamenilor, aceasta duce continuu la conflict.

Încă o dată, creștinul este prins la mijloc. Există momente când trebuie să te opui și momente în care trebuie să te supui. Bineînțeles că sunt modalități adecvate de a fi de acord și de a nu fi de acord, iar atunci când este vorba despre respectarea drepturilor, ar trebui să ne grăbim să susținem drepturile altora și să nu ne grăbim să susținem drepturile noastre. Totuși, drepturile exprimă ceea ce nu este negociabil în privința dreptății, iar pentru aceasta merită să luptăm.

Pe scurt, oamenii, creați după chipul lui Dumnezeu, au demnitate, exprimată printr-o individualitate și creativitate care trebuie susținute și protejate.¹⁰ Limbajul legat de drepturi, folosit cum se cuvine, protejează aspecte specifice ale acelei individualități și creativități, recunoscând puterea morală pe care potențialele victime o au asupra potențialilor opresori. Tragedia este că, în marea parte din gândirea modernă, drepturile au devenit un mijloc de pervertire al acestor valori: individualitatea devine egoism, creativitatea devine licențiozitate, iar curajul de a susține aceste valori se opune amenințărilor, fie ele percepute sau reale.

O carte a drepturilor?¹¹

Marea Britanie va avea în curând o Carte a Drepturilor atunci când Convenția Europeană pentru Protecția Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului va fi adoptată ca lege națională. Nu se știe exact forma precisă a acestei adoptări, dar ea va conține un set de drepturi civile și politice standard: de exemplu, dreptul la viață,

dreptul la libertate, dreptul la justiție corectă, respectarea vieții de familie, libertății religioase, libertății de conștiință, libertății expresiei și asocierii și interzicerea discriminării. Multe drepturi sunt limitate de nevoia de a păstra interesele comune precum siguranța națională, sănătatea publică și moralitatea.

Carta Drepturilor va fi folositoare pentru că împiedică guvernul „să o ia pe scurtătură,” aducând prejudicii individului. Problema este că aceasta este adoptată într-o cultură în care drepturile individuale sunt deja prea mult accentuate, susținând astfel această tendință. Drepturile la libertate și intimitate pot fi interpretate ca expresii ale conceptului modern de autonomie care izolează individul de ceea ce se cere de la el în privința moralității personale. Drepturile care constituie protecție principală față de posibila interferență nejustificată a guvernului pot fi interpretate ca fiind cele care structurează toate relațiile. Interpretările curente, destul de conservatoare, ale Convenției Europene date de Curtea de la Strasbourg nu vor fi urmate neapărat de o tendință tot mai liberală a sistemului juridic din Marea Britanie.

Marea Britanie este obligată deja de legea internațională să respecte standardele Convenției Europene, iar individul poate recurge deja la Comisia și Curtea pentru Drepturile Omului. Acest lucru este adecvat și poate constitui un argument bun. Mai mult, ca și creștini trebuie să ne grăbim să accentuăm faptul că societatea va funcționa bine doar atunci când oamenii sunt gata să renunțe la drepturile lor. Bineînțeles, trebuie demonstrat că este vorba de un drept individual, iar guvernul trebuie să aibă puterea de a interveni oricând este necesar pentru a menține ordinea publică, dar cel mai bine ar fi – așa cum s-a putut observa la marșul

din Irlanda de Nord – să fim pregătiți să renunțăm la aceste drepturi pentru binele aproapelui nostru.

Concluzie: trei strategii în raportarea la drepturi

Am luat în considerare trei referiri la drepturi. În primul rând, am observat o tendință de a redefini drepturile ca interese fundamentale sau beneficii, rezultând într-o expansiune masivă a potențialelor drepturi. Apoi, am încercat să găsim un loc acceptabil pentru limbajul referitor la drepturi ca exprimare a elementelor de autoritate asupra altora în contextul mai larg al obligațiilor și virtuților. În final, am respins moralitatea implicită din cadrul discursurilor moderne despre drepturi, recunoscând că greșelile făcute erau pervertirea a ceva valoros.

Fiecare dintre aceste referiri dă naștere unei strategii. Putem încerca să subminăm limbajul referitor la drepturi, adoptând o definiție mai largă și folosind teoria interesului, așa încât nu ajungem nicăieri. Cum putem echilibra „drepturile” meritorilor, viermilor și oamenilor? Proliferarea limbajului referitor la drepturi devine tot mai bizară și mai nefolositoare în rezolvarea dezacordului uman. A doua strategie presupune abandonarea fără protest a limbajului drepturilor atunci când acesta are o tendință imorală. Chiar dacă nu este o concluzie clară, absența relativă a limbajului referitor la drepturi în Biblie ar trebui să ne dea de gândit și cel puțin în viața noastră de zi cu zi ar trebui să gândim în termeni de obligație (ce trebuie să fac?) și virtuți (cum va avea impact ceea ce fac asupra caracterului meu?). A treia strategie implică reformarea limbajului referitor la drepturi. Aceasta presupune să-i provocăm pe cei care se folosesc de drepturi pentru a identifica persoanele împotriva cărora sunt reclamate aceste drepturi, a specifica

obligațiile corespondente și a considera dacă pot fi întrebuințări vicioase sau virtuose ale acelor drepturi.

Creștinii nu trebuie să se dedice pentru folosirea aceleiași strategii în fiecare situație. Conceptul de drept este o unealtă puternică pentru a face anumite lucruri limitate moral și legal. Ca orice unealtă puternică, el trebuie folosit cu atenție, să nu fie nici abuzat, nici abandonat.

***Julian Rivers** a studiat dreptul la University of Cambridge și Göttingen, iar acum predă dreptul la Bristol University, fiind specializat în drept constituțional și filosofie juridică. Este de asemenea interesat de dreptul comparat și dreptul ecleziastic.*

Note:

[1] K. Cronin, *Rights and Christian Ethics*, (CUP, 1992).

M. Cromartie (ed.) *A Preserving Grace: Protestants, Catholics and Natural Law*, cap.4. (Ecrdmans, 1997).

[2] R. Tuck, *Natural Rights Theories*, (CUP, 1979).

[3] J. Finnis, *Natural Law and Natural Rights*, cap. 8. (OUP, 1980).

[4] J. Rawls, *A Theory of Justice*, (OUP, 1972).

[5] De exemplu, N. MacCormick, 'Children's Rights: A Test-Case for Theories of Rights' in C. Nino (ed.) *Rights*, (Dartmouth, 1992).

[6] De exemplu, P. Marshall, 'Does the creation have rights?' în *Studies in Christian Ethics*, vol. 6 nr. 2 (1993).

[7] O. O'Neill, *Towards Justice and Virtue*, cap. 5, (CUP, 1996).

[8] Foerster în *Theologisches Wörterbuch des Neuen Testaments*, 557-572

[9] R. Dworkin, 'Do we have a right to pornography?' în *A Matter of Principle* (Harvard UP, 1985).

[10] J. Montgomery, *Human Rights and Human Dignity* (Canadian Institute for Law, Theology and Public Policy, 1986).

[11] A.J. Rivers, 'A Bill of Rights for the UK?' în A. Beaumont (ed.), *Christian Approaches to Law Reform*, (Paternoster, 1997).

Articolele din seria *Cambridge Papers*
publicate în 2015 de către
Centrul Areopagus din Timișoara,
cu sprijinul oferit de
Christian Political Foundation for Europe

Enhancing humans or a new creation?

(Denis Alexander)

Genes, Determinism and God

(Denis Alexander)

Euthanasia and assisted suicide

(John Wyatt)

Unity and diversity: the church, race and ethnicity

(Sujit Sivasundaram)

Beyond rights: the morality of rights-language

(Julian Rivers)

Christian Responses to Islam, Islamism and 'Islamic terrorism'

(Colin Chapman)

